

Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerdeki Genel Eğilimlerin Belirlenmesi: Nitel Bir Doküman Analizi

Identification of The General Tendencies in Graduate
Theses on Violence Against Women in Turkey: A
Qualitative Document Analysis

Funda ÇİTİL CANBAY¹, Elif Tuğçe ÇİTİL²

¹Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Erzurum
• midwifefunda23@gmail.com • ORCID > 0000-0001-7520-4735

²Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Kütahya
• midwifeelif23@gmail.com • ORCID > 0000-0003-2815-7010

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma / Research

Geliş Tarihi / Received: 1 Kasım / November 2021

Kabul Tarihi / Accepted: 15 Şubat / February 2022

Yıl / Year: 2022 | **Cilt – Volume:** 7 | **Sayı – Issue:** 1 | **Sayfa / Pages:** 167-182

Atrf/Cite as: Çitil Canbay, F. ve Çitil, E. T. "Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerdeki Genel Eğilimlerin Belirlenmesi: Nitel Bir Doküman Analizi - Identification of The General Tendencies in Graduate Theses on Violence Against Women in Turkey: A Qualitative Document Analysis" Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi - Journal of Samsun Health Sciences 7(1), April 2022: 167-182.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Funda ÇİTİL CANBAY

Yazar Notu / Author Note: Bu çalışma, Bolu’da düzenlenen 3. Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi’nde sözel bildiri olarak sunulmuş olup, ilgili kongrenin özet bildiri kitabında yayımlanmıştır.

TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK ŞİDDET KONUSUNDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERDEKİ GENEL EĞİLİMLERİN BELİRLENMESİ: NİTEL BİR DOKÜMAN ANALİZİ

ÖZ:

Amaç: Bu araştırmada 2010-2020 yılları arasında Türkiye’de gebelikte şiddet durumuyla ilgili yayımlanan makalelerin incelenmesi amaçlandı.

Yöntem: Araştırma doküman incelemesi ile nitel desende gerçekleştirildi. Konuyla ilgili makalelerden bir arşiv oluşturuldu. Ele alınan makalelerin incelenmesinde yorumlayıcı yaklaşım doğrultusunda geliştirilen “Tez Değerlendirme Yönergesi” kullanıldı. Kılavuz doğrultusunda verilerin toplanmasında doküman incelenmesi yapıldı. Analizde betimsel içerik analizi tekniği kullanıldı.

Bulgular: Elde edilen veriler doğrultusunda değerlendirilen makalelerin çoğunlukla nicel olup, makalelerde veri toplama araçlarının sıklıkla yazarlar tarafından geliştirildiği belirlendi. Konuyla ilgili yapılan makalelerin çoğunlukla girişimsel olmayan yöntemlerle retrospektif tanımlayıcı ya da analitik kesitsel olarak yapıldığı saptandı. Makalelerde veri toplama araçlarının test edilmesinde pilot uygulamaların yapılmadığı ve uzman görüşü alınmadığı tespit edildi. Tezlerin çoğunluğunun nitel desende ve analitik kesitsel yöntemlerle yapılmıştı. İstatistiksel analizde içerik analizi, çoğunlukla t-testi, ANOVA, korelasyon analiz yöntemleri kullanılmıştı. Çoğunlukla makalelerde sistematik olmayan yöntemlerle şiddet türü, şiddeti uygulayan kişiler, şiddete verilen tepkiler ve baş etme yöntemlerinin ele alındığı saptandı. Veri çözümlerinde altı ana tema ve bu temalardan oluşan alt temalar belirlenmiştir.

Sonuç ve Önerileri: Çalışmalardaki ortak sonuç; Türkiye’de gebelikte şiddetin önemli bir halk sağlığı sorunu ve insan hakları ihlali idi. Değerlendirilen tezlerin çoğunluğunun başlıklarının çoğunlukla kabul edilen ölçütler açısından yeterli, tez özetlerinin ise amaçları yazmak dışında yetersiz oldukları görülmüştür. Konuyla ilgili tezler daha fazla girişimsel klinik araştırma yöntemlerle değerlendirilerek, şiddeti önlemeye yönelik ayrıntılı veriler elde edilebilir.

Ahahtar Kelimeler: Genel eğilimler; Kadın; Lisansüstü; Şiddet.

IDENTIFICATION OF THE GENERAL TENDENCIES IN GRADUATE THESES ON VIOLENCE AGAINST WOMEN IN TURKEY: A QUALITATIVE DOCUMENT ANALYSIS

ABSTRACT:

Aim: The aim of the research was to examine the published articles on violence in pregnancy between 2010-2020 in Turkey.

Method: The research was carried out qualitatively through document analysis. An archive was formed from the articles related to the subject. "Thesis Evaluation Directive" which was developed in line with interpretative approach was used in the review of articles. Document analysis was done in data collection in accordance with the guideline. Descriptive content analysis technique was employed in data analysis.

Results: It was identified that the articles, which were reviewed, were mostly quantitative studies and the data collection tools were frequently developed by the authors. It was found that they were done via non-invasive methods in retrospective descriptive or analytical cross-sectional pattern. It was seen that pilot studies were not done to test the data collection tools in the articles and expert opinions were not received. They were mostly analytical cross-sectional studies carried out in qualitative pattern. Content analysis, t-test, ANOVA and correlation analysis methods were mostly used in data analysis. It was identified that the articles mostly dealt with type of violence, individuals committing violence, reactions against violence and coping skills through non-systematic methods. Six main themes and sub-themes consisting of these themes were determined in data analysis.

Conclusion and Suggestions: Common result in studies; Violence during pregnancy was an important public health problem and violation of human rights in Turkey. It was seen that titles of the theses, which were evaluated, were sufficient in terms of the criteria which were accepted and thesis abstracts were insufficient except for writing the aim. Detailed data on preventing violence can be obtained by evaluating the theses on the subject with more interventional clinical research methods.

Keywords: *General tendencies; Graduate; Woman; Violence*

GİRİŞ

Erkeklere atfedilen toplumsal cinsiyete dayalı kadına yönelik şiddet, cinsiyet ayrımcılığının tipik bir örneğidir. Kadına yönelik şiddet çoğunlukla kadının yakın çevresinden (eş, partner, baba, abi vd.) ya da tanımadığı bir erkek tarafından uygulanmaktadır (Krahe, 2018). Kadına yönelik şiddetin dünya genelinde yasal düzenlemelerin ve destek sistemlerinin yetersizliğinin şiddetlendirdiği önemli bir halk sağlığı sorunu olduğu bilinmektedir (Öztürk ve ark., 2016). Türkiye’de gerçekleştirilen bir çalışmada örnekleme alınan erkek ve kadın bireylerden erkekler, kadına yönelik şiddeti daha kabul edilebilir bir eylem olarak kabul ettiği anlaşılmıştır (Başar ve ark., 2019). Kadına yönelik şiddet konusunda yapılan çalışmaların bulguları irdelendiğinde şiddetin her boyutunun kadın, çocuk, aile ve toplum üzerinde yarattığı olumsuz durumları anlaşılabilir (Donovan ve ark., 2016; Özcan ve ark., 2016). Türkiye’de geçmişten bu güne kadına yönelik şiddeti önlemeye yönelik ulusal ve uluslararası nitelikte çeşitli hizmetler ve çalışmalar yapılmıştır (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014; T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2016; Tatlıhoğlu & Küçükköse, 2018). Son yıllarda Türkiye’de yapılmış ulusal ve uluslararası literatürde kadına yönelik şiddete ilişkin çok fazla çalışma bulunmakla birlikte, yapılan araştırmaların niteliği yüzeysel niteliktedir (Özcan ve ark., 2016). Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusu lisansüstü eğitimin bir parçası olarak lisansüstü tezlerde ele alınmıştır (Çiftçi, 2013; Gülmez, 2014; Çiçek & Cahit Yeşilbursa, 2017; Akgül & Uğurlu, 2021). Bu çalışmada, Türkiye’de kadına yönelik şiddete yönelik gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin çoğunlukla hangi bilim dallarında yoğunlaştığı, konuya ilişkin eğilimlerin ve konuya ilişkin hangi tez çalışmalarının yapıldığını belirlemeye çalıştık. Ulusal tez merkezinde yapılan tezler lisansüstü öğrenciler için bir rehber özelliği taşımaktadır (Ergun & Çilingir, 2013). Çoğunlukla yeni bir araştırmaya başlayanların ilk kaynağı alan yazındaki bilimsel makaleleri olup, araştırmacı yeni bir çalışmanın planlanması ve geliştirilmesinde önceki yapılan çalışmaları taramaktadırlar (Daşdemir, 2016). Pek çok öğrenci alanında yapılmış bir önceki tezi, danışmanını kılavuz almakta ve tezlerde mevcut eğilimleri anlamaya çalışmaktadırlar. Özbey ve Şama (2017)’ya göre, tezlerin sayısal olarak artması halinde araştırmacılar tezlerdeki genel eğilimleri tespit etmekte zorlanabileceğini ifade etmiştir. Bir olguya yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde o konuyla ilgili yapılan çalışmaların ve bilim dallarının eğilimleri betimlenebilecektir (Aydoğdu ve ark., 2017). Türkiye’de kadına yönelik şiddetin tüm alanlarda sistematik olarak ele alındığı ve tezlerin genel eğilimlerinin derinlemesine irdelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma bu yönüyle literatüre bilgi sağlayabilme özelliği bakımından özgün bir çalışma olarak düşünülebilir. Bu araştırmanın sonuçlarının şiddet çalışmaları ve şiddeti önleme çalışmalarına kaynak olma özelliği taşıdığını düşünmekteyiz. Araştırmada 2006-2020 yılları arasında kadına yönelik şiddet konusunda Türkiye’de gerçekleştirilen lisansüstü tezlerinin özetlerinin genel eğilimlerinin belirlenmesi amaçlandı. Bu amaç doğrultusunda şu araştırma sorularına cevap aranmıştır;

1. Türkiye'de yapılan tezlerde kadına yönelik şiddet çalışmaları hangi bilim dallarında yapılmıştır?
2. Türkiye'de kadına yönelik şiddet konusunda yapılan tezlerin türleri ve veri toplama araçları nelerdir?
3. Türkiye'de kadına yönelik şiddetin ele alındığı tezlerin tipi/deseni/yöntemi/başlıkları ve özetlerinin genel eğilimleri nasıldır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Deseni: Araştırma nitel desende yapılmıştır. Verilerin toplanmasında doküman incelenmesi ve analizde betimsel analiz kullanıldı. Doküman incelemesi yönteminde, araştırılması istenen konulara ya da durumlarla ilgili yazılı materyallerin analizini kapsar (Altheide, 1996; Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu çalışmada kadına yönelik şiddetle ilgili olarak Türkiye'de gerçekleştirilen lisansüstü tezler irdelenmiştir.

Çalışma Grubu: Araştırmanın örneklemini Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) veri tabanından ulaşılan kadına yönelik şiddet konusunda tamamlanan tezler oluşturmuştur. Örneklem, ulusal tez merkezinde “kadına yönelik şiddet”, “şiddet” ve “şiddet türleri (fiziksel, cinsel, sözel, psikolojik ve duygusal şiddet)” anahtar kelimeleri kullanılarak yapılan tarama çalışmaları sonucunda oluşturulmuştur. Şiddet kelimesi ile tarama yapıldığında; 929, kadına yönelik şiddet kelimesi ile tarandığında; 69, şiddet türleri ile tarama yapıldığında; fiziksel 11, cinsel 13, sözel 4, psikolojik 61, ekonomik 4 ve mobbing 583 olmak üzere toplam 1672 adet tez kaydı elde edilmiştir. Veri tabanında Araştırmanın örneklemini Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'ne 2006-2020 yılları arasında kayıtlı kadına yönelik şiddet konusuna ilişkin yapılan 183 yüksek lisans ve 28 doktora, 11 tıpta uzmanlık tezi olmak üzere Başlık ve konu içeriklerine göre uygun, 218 adet tez irdelenmiştir.

Veri Toplama Aracı: Tezlerin değerlendirilmesi için literatür bilgileri kullanılarak rehber ölçütlere (COREQ, STROBE, CONSORT) göre derlenen bir yönerge hazırlanmıştır (Tong, 2007; Vandenbroucke ve ark., 2007; Moher ve ark., 2012; Cuschieri, 2019). Veri toplama aracı bu ölçütlerden derlenen ve araştırmacılar tarafında geliştirilen bir “Tez Değerlendirme Yönergesi” uygulanmıştır. Bu yönerge yedi uzman görüşü doğrultusunda yeniden düzenlenmiştir. Konuya ilişkin eğilimler tezlerin başlıkları ve özetleri irdelenerek belirlenmiştir.

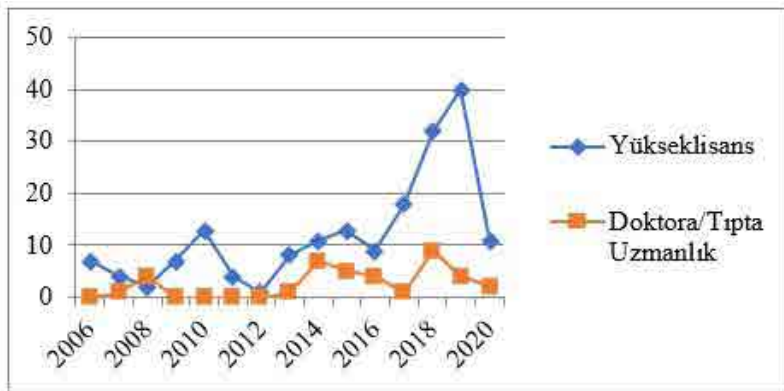
Lisansüstü Tezler; türlerine, tez çalışmalarının yapıldığı yere, tezin tasarımına, tez çalışmalarını yapıldığı anabilim dalına, tez çalışmalarının yöntemlerine, tez çalışmalarının veri toplama araçları ve istatistiksel analizleri değerlendirilmiştir. Ek olarak tezlerde kadına yönelik şiddete ilişkin eğilimlerin neler olduğu irdelen-

miştir. Araştırmayı yürüten alanında uzman iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak ayrı ayrı kodlama yapılmış ve yapılan kodlamalar karşılaştırılarak tezler değerlendirilmiştir. Tez özetinde belirtilmeyen bilgilere; tez içeriği irdelenerek, erişim izni olmayanlarda ise, özette çıkarım yapılarak ulaşılmıştır.

Analiz süreci: Tez çalışmalarından elde edilen veriler çözümlenerek kadına yönelik şiddete ilişkin eğilimler ve odaklanan sorunlar kodlanmıştır. Tezlerden elde edilen verilerin betimlenmesinde Microsoft Excel Programı ve içeriklerinin çözümlenmesinde nitel analiz tekniklerinden betimleyici içerik analizi kullanılmıştır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Araştırmanın yazarları ilk etapta birbirinden bağımsız olarak tarama, analiz, kodlama, tema ve alt temaları oluşturmuştur. Sonrasında elde edilen tez çalışmaları karşılaştırılarak bir araya getirilmiştir. Yazarlar analiz sonucunda tema ve alt temaları gözden geçirilerek fikir birliğine varılmıştır (Hsieh & Shannon, 2005).

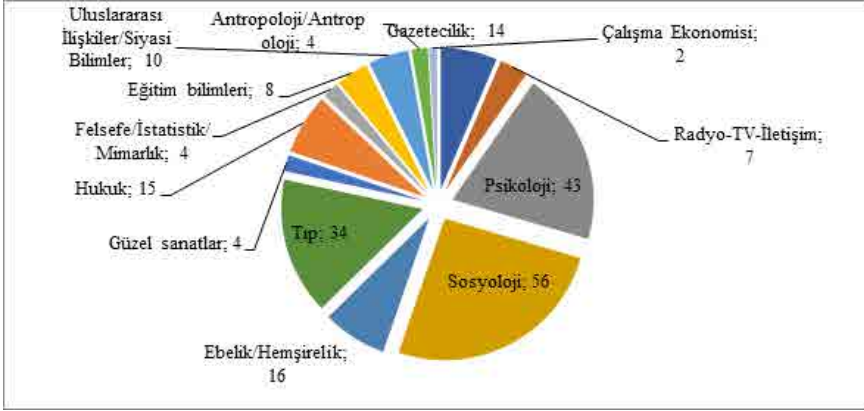
BULGULAR

Kadına yönelik şiddet tez çalışmalarında geniş bir yelpazede ve farklı alanlarda incelenmiştir. Farklı amaçlarla çeşitli tez çalışmaları gerçekleştirilmiş olsa da, tezlerin genel eğilimlerinde benzer sorulara cevap arandığı ve benzer problemlerin belirlendiği belirlenmiştir. Değerlendirilen her tez gerçekleştirildiği üniversitenin standart olarak kabul ettikleri lisansüstü yazım kılavuzlarına göre düzenlenmiştir. Ele alınan tezlerin 39'i doktora/tıpta uzmanlık ve 179'i yüksek lisans tezlerinden oluşmaktadır.

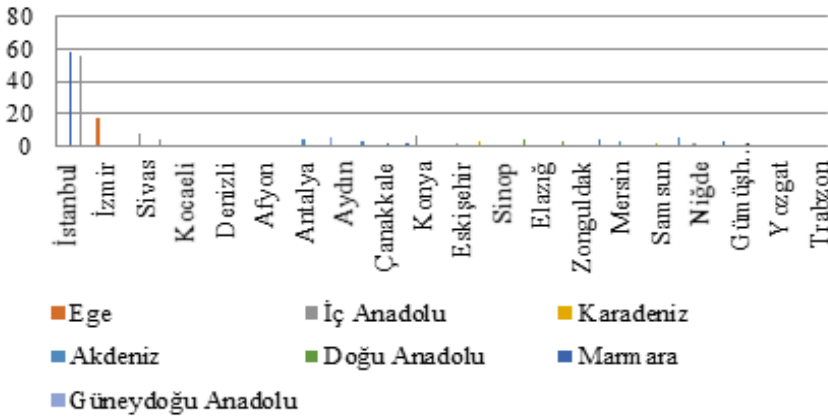
Şekil 1. Tez sayılarının yıllara göre gelişimi

Ele alınan tezler incelendiğinde tez çalışmalarının çoğunluğunun yüksek lisans tezlerinden oluştuğu ve kadına yönelik şiddetin 2018-2019 yıllarında yoğun olarak işlendiği anlaşılmıştır. Öte yandan en fazla gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin yüksek lisans tezi olduğu (n=179), ve 2019 yılında gerçekleştirildiği saptanmıştır. Doktora tezlerinin (n=39) en fazla 2018 yılında gerçekleştirildiği belirlenmiştir (Şek. 1).

Şekil 2. Değerlendirilen tezlerin bilim dallarına göre dağılımı

Kadına yönelik şiddet konusu çoğunlukla Sosyoloji (56), Psikoloji (43), Gazetecilik (14), Tıp (34), Radyo-TV-İletişim (7), Hukuk (15), Hemşirelik/Ebelik (16), Güzel sanatlar (4), Uluslararası ilişkiler/ Siyasal Bilimleri (10), Antropoloji/Felsefe (4), Çalışma Ekonomisi (3), İstatistik (1), Mimarlık (1), Eğitim bilimleri (8), İstatistik (1) ve Felsefe (1) anabilim alanlarında ele alınmıştır (Şek. 2).

Şekil 3. Değerlendirilen tezlerin gerçekleştirildiği yerlere göre sayısal dağılımı

Kadına yönelik şiddet konusu çoğunlukla İç Anadolu, Marmara ve Ege Bölgesi'nde çalışılmıştır. Kadına yönelik şiddetin en fazla çalışıldığı tezler sırasıyla; İstanbul (58), Ankara (56) ve İzmir (17) çalışıldığı belirlendi. Diğer bölgeler ve illerde kadına yönelik şiddete yönelik yapılan tezlerin sayısının ikiye geçmediği görülmektedir. Belirtilen illerde gerçekleştirilen tezlerin çoğunlukla devlet üniversitelerinde yapıldığı saptanmıştır (Şek. 3).

Tablo 1. Tez araştırmalarında benimsenen metodolojiye ilişkin veriler (n=218)

^aBazı özellikler tezlerde birden fazla tekrarlanmıştır. f: Frekans

Kategori	Kodlar	f
Tez türü	Yüksek lisans	179
	Doktora/Tıpta uzmanlık	39
Araştırma yöntemi	Nitel	106
	Nitel	104
	Karma	8
Veri toplama tekniği	Öz bildirim metodu/Yüz yüze	106
	Görüşme/Odak grup	57
	Doküman/Söylem/Gösterge tarama	55
Veri toplama aracı ^a	Anket form	84
	Yapılandırılmış/Sabit mülakat formu	57
	Ölçek/Envanter	113
	Doküman/Yönerge/Söylem/Gösterge	53
Veri analiz tekniği ^a	Tanımlayıcı istatistikler	65
	Varyans analizleri	13
	Student t testi	17
	Korelasyon analizleri	19
	İçerik/Tematik analiz	48
	Ki kare/Fisher Exact	30
	Doküman analizi/Söylem analizi	55
	Kruskal Wallis testi	15
	Regresyon analizleri	12
	Mann Whitney U	16
	Karma yöntemler	8
	Post hoc/Mc Nemar/Wilcoxon/Manova	4
Danışman Unvanı	Dr Öğr. Üyesi /Yrd. Doç. Dr.	58
	Doç. Dr.	67
	Prof. Dr.	89

Bu araştırmada ele alınan tezlerde 106'sı nicel, 104'ü nitel ve 8'i karma araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Tezlerin çoğunluğunun nitel desende ve analitik kesitsel yöntemlerle yapılmıştır. Türkiye'de konuya ilişkin yapılan tezlerden en fazla desenin nitel iken, en az karma yöntem olduğu anlaşılmıştır. Bu araştırmada ele alınan tezlerde 84 anket, 57 görüşme formu, 113 ölçek ve 53 doküman kullanılmıştır. Sosyoloji ve gazetecilik alanında yapılan makalelerde çoğunlukla dokümantasyon kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak bilgi formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu, anket ya da likert tipi ölçekler kullanılmıştır. İstatistiksel analizde nitel çalışmalar için içerik analizi, nicel çalışmalar için çoğunlukla t-testi, varyans analizleri ve korelasyon analiz yöntemleri kullanılmıştır. Karma yöntemlerde ise,

ya paralel yakınsak desende ya da farklı zaman dilimlerinde nicel ve nitel yöntemlerin kullanıldığı saptanmıştır. Tezlerin yönetimi 89 profesör, 67 doçent ve 58 doktor öğretim üyesi danışmanlığında gerçekleştirilmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Kadına yönelik şiddet konusunda yapılmış tezlere ait tematik analizler

Tema	Kodlar
Medya/Televizyon/Gazete/Sinema/Sanat	Şiddet Haberleri, Basın, Türk Kadını, Basın Dili, Sayısal Veriler, Tiraaj, Filmler/Diziler, Savaş
İnternet/Sosyal Medya Şiddet Olgusu	İnternet, Sosyal Paylaşım, Nefret Söylemleri, Siber Şiddet Kadın Sorunları, Şiddet Öyküleri, Hukuksal Süreç, Mağdur Profilleri, Faillerin Profilleri, Şiddetle Baş Etme Teknikleri/Reaksiyonlar, Söylemler, Şiddeti
Aile İçi Şiddet	Meşrulaştırma/Kayıtsızlık, Şiddetin Azaltılması, Şiddet Suçu Evlilik, Aile İlişkileri, Aile İşlevselliği, Sorumluluklar, Partner Şiddeti, Sosyal Baskınlık, Korunmacı Tutum, Psikopatoloji
Toplumsal Cinsiyet	Ataerkillik, Hegomonik Erkeklik, Feminizm, Cinsiyetçi Söylemler, Ayrımcılık, Cinsiyetçilik
Önleme Çalışmaları	İletişim Becerileri, Şiddetle Mücadele, Caydırıcı Politikalar, Şiddeti Önleme Kampanyaları, Hukuksal Düzenlemeler, Sığınma Evleri, Psikoeğitim, Medyanın Gücü, Farkındalık Kazandırma, Sosyal Destek, Koruma
Şiddet Türü	Fiziksel, Cinsel, Sözel/Psikolojik/Duygusal, Ekonomik, Mobbing
Şiddetin Sonuçları	Şiddete Tolerans, Kadın Cinayetleri, Mağduriyet, Fiziksel Etkiler, Psikolojik Etkiler, İntihar, Ayrılık, Abortus, Alkohizm/Sigara, Özgüven Eksikliği, Somatik Problemler, Yalnızlık, Güven Problemi, Cinsel Sorunlar
Şiddete Tanıklık	Mahalle Sakinleri, Kolluk Kuvvetleri, Üniversite Öğrencileri, Sağlık Profesyonelleri
Şiddetin Tetikleyicileri	Düşük Ekonomik Durum, Düşük Eğitim Seviyesi, Birliktelik Süresi, Toplumsal Cinsiyet, Ofke Kontrolsüzlüğü, Infertilite, Savaş, Çocuk Sayısı, Tore

Tezlerde çoğunlukla şiddet gören kadınların deneyimleri, şiddet olgusu, şiddet türleri, şiddetle baş etme yöntemleri, şiddete etki edebilecek faktörler, şiddet dayanakları, şiddetin sonuçları ve şiddetle mücadele çalışmaları irdelenmiştir. Çözümleme çalışmaları sonucunda 10 adet ana tema ve bu temalardan oluşan alt temalar belirlenmiştir. Tez arşivi incelendiğinde, tezlerde kadına yönelik şiddetin tüm boyutları incelendiği ve tezlerde kurbanların maruz kaldığı şiddet türü olarak çoğunlukla psikolojik, fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldıkları anlaşılmıştır. İncelenen tez çalışmalarında eğitim ya da sosyoekonomik durum fark etmeksizin tüm kadın profilleri hayatının bir bölümünde şiddetin herhangi bir boyutuna maruz kaldığı tespit edilmiştir. Öte yandan, tezlerde düşük eğitim seviyesi ve düşük ekonomik durum, öfke kontrolsüzlüğü ve toplumsal cinsiyet çoğunlukla şiddeti tetiklemektedir. Ele alınan tezlerde şiddetin sonuçları irdelendiğinde; şiddetin kurbanlar üzerinde psikolojik, fiziksel ve ekonomik zararlara neden olduğu anlaşılmıştır. Tezlerde önlem alınmayan şiddet vakalarında kadın cinayetleri irdelenmişti. Şiddet sonrası mağdurların bir kısmı ya şiddete tolerasyon göstermeyip boşanmıştı ya da şiddeti kabullenip alkol, sigara gibi zararları kullanmıştı. Şiddetle başa çıkamayan

bazı kadınlar ise boyun eğici davranışlarla özgüven eksikliği, güven problemi ve intihar teşebbüsü deneyimlemiştir. Ele alınan tezlerde kadına yönelik şiddet mağdurlarının sosyodemografik özellikleri, şiddet algıları, tutumları, şiddet faktörleri, şiddete verilen reaksiyonlar, mağdurların şiddetle baş etme teknikleri, erkeklerin şiddet algıları, sağlık profesyonelleri ve kamu çalışanlarının şiddet tutumları ele alınmıştır. Dokümanlarda ise, kadına yönelik şiddetin basın dili, hukuki ve politik boyutlarının irdelendiği anlaşılmıştır (Tablo 2).

TARTIŞMA

Bu araştırmadan kadına yönelik şiddet konusunda gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin genel eğilimlerinden elde edilen bulgular, ilgili literatür bilgileri ile tartışılmıştır. Bulgularda, Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusunda ele alınan lisansüstü tezlerin son on yılda değişken bir ivmeyle arttığı kaydedildiği, 2018 ve 2019 yıllarında ise kadına yönelik şiddetin yoğun olarak ele alındığı görüldü (Şek. 1). Kadına yönelik şiddete ilişkin gerçekleştirilen tez ve çalışmalarda son yıllarda konuya ilişkin yapılan tezlerin artmış olduğu görülmektedir (Yıldız & Sağlam, 2017; Belen, 2019; Çiçek & Cahit Yeşilbursa, 2019). Kadına yönelik şiddetin son yıllarda gündemde olması ve şiddet konularının üniversitelerin öğretim programları kapsamına girmesi bu konuda yapılan tezlerin sayısının artmasını sağlamış olabilir.

Bu çalışmada irdelenen tez çalışmalarında çoğunlukla yüksek lisans tezlerinde problemi tanımlamaya yönelik yüzeysel çalışmalar yapılmış olup, problem çözümüne ilişkin girişimsel ya da sistematik olarak yapılmış tez çalışmalarına rastlanmamıştır. Benzer şekilde kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarda ele alındığı bazı çalışmalarda da çoğunlukla yüksek lisans tezlerinde girişimsel ve sistematik olarak planlanmamış tez çalışmaların gerçekleştirildiği saptanmıştır (Yıldız Martı, 2014; Belen, 2019). Öte yandan, doktora sayısının ve girişimsel çalışmaların yetersizliği kadına yönelik şiddetin çözümüne yönelik yenilik getirebilecek çalışmaların eksikliğini düşündürmektedir.

Kadına yönelik şiddet bir halk sağlığı sorunu olsa da, çalışmamızda konuyla ilgili tez çalışmalarının çoğunlukla sosyoloji alanında yapıldığı belirlenmiştir. Kadına yönelik şiddet konusu bir halk sağlığı sorunu olmakla birlikte özellikle kadınların ruh sağlığını tehdit eden bir durumdur (Güvenç ve ark., 2014; Özcan ve ark., 2016). Buna rağmen çalışmalarda hemşirelik, tıp, ebelik ve psikoloji alanlarındaki tezlerde daha az irdelenmiş olduğu göze çarpmaktadır.

Gerçekleştirdiğimiz doküman analizinde kadına yönelik şiddetin farklı bölgelerde yapıldığını belirlenmiş olup, tez çalışmalarının dağılımda bir homojenliğe rastlanmamıştır. Kadına yönelik şiddet konulu tez çalışmaları çoğunlukla Ankara, İstanbul ve İzmir gibi metropollerdeki devlet üniversitelerinde gerçekleştirilmiştir. Kadına yönelik şiddetin ele alınış şekli benzer şekilde sistematik olarak planlanmış

doküman analizlerinde paraleldir (Yıldız Martı, 2014; Belen, 2019; Çiçek & Cahit Yeşilbursa, 2019). Bu durum diğer illerdeki akademisyen ve lisansüstü öğrencilerinin de kadına yönelik şiddet konusunu öncelikli olarak ele almaları ve şiddetin boyutlarını tanımlamada bu bilgi boşluğunu doldurabilir.

Bu çalışma için yapılan çözümlemede tüm sosyoekonomik düzeyden kadınların şiddetin her boyutuyla yüzleştiği anlaşılmıştır. Yayınlanan çalışmalarda gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yaş, hamilelik durumu, infertilite durumu, engellilik durumu ve yaşanan coğrafya fark etmeksizin tüm kadınların ortak sorununun kadına yönelik şiddet olduğu belirlenmiştir (Semahegn ve ark., 2015; Özcan ve ark., 2016; Öztürk ve ark., 2017; Çiçek & Öncel, 2018; Yakubovich ve ark., 2018; Elghossain ve ark., 2019; Meyer ve ark., 2019; Yüksel-Kaptanoğlu ve ark., 2019). Elde edilen sonuçlara göre, bir sonraki ele alınacak lisansüstü tez çalışmalarının kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarda, bireye ve duruma özel planlanması şiddeti arttırabilecek durumların belirlenmesi ve önlenmesinde bilgi sağlayabilir.

Ele alınan tezlerin genelinde şiddet uygulayıcılarının baskın ve baskın eril kişilikteki erkek bireyler olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de gerçekleştirilen bir çalışmada ülkedeki ataerkil sistemin ve bireylerin kadına yönelik aile içi şiddetin birincil sorumlusu olduğu belirlenmiştir (Başar & Demirci, 2018). Benzer şekilde Türk örneklemini üzerinde irdelenen bazı araştırmalarda toplumsal cinsiyet, eril bakış açısına sahip bireylerin ifadelerinde şiddeti meşrulaştırdığı ve normalleştirdiği öngörülmüştür (Çalıköğü ve ark., 2018; Başar ve ark., 2019; İnam & Şahin, 2020). Bu sonuçlardan anlaşılan şiddetin sorunlarının baskın karakter gelişimleri üzerinde çevre faktörlerinin ve ataerkil ülke sisteminin etkisi olmuş olabilir. Bu bağlamda Türkiye'de özellikle yapılacak tutum değişikliği çalışmalarında erkeklere ağırlık ve öncelik verilmesi şiddet vakalarını azaltacaktır.

Tezlerdeki en belirgin şiddet nedeni toplumsal cinsiyetin neden olduğu ayrımcılık olduğu saptanmıştır. Türkiye'de ebe ve hemşirelerin toplumsal cinsiyet temelli lisansüstü tezlerin incelendiği bir çalışmada toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, günlük yaşamda kadınlar aleyhine bir ayrımcılığa neden olduğu ve kadınların sağlık hizmetleri dâhil pek çok alandaki hizmetlerin erişiminde zorluklarla karşılaştıkları anlaşılmıştır (Çiçek & Cahit Yeşilbursa, 2019). Yapılan diğer çalışmalarda toplumsal cinsiyet kaynaklı kadına yönelik şiddetin eğitim, sosyal statü, evlilik, çalışma, sağlık hakkı gibi pek çok alanda ayrımcılığa maruz kaldıkları belirlenmiştir (Donovan ve ark., 2016; Özcan ve ark., 2016; Bükecik & Özkan, 2018; Sen & Bolsoy, 2017). Bu sonuçlara göre, okul yıllarında eğitim müfredatlarında kadına yönelik şiddetin işlenmesi, kadınların sosyoekonomik ve eğitim durumlarının iyileştirilmesi kadınların güçlendirmesini sağlayabilir.

İrdelenen tezlerde şiddetin tetikleyicisinin çoğunlukla düşük eğitim ve ekonomik yetersizlikler olduğu saptanmıştır. Türkiye'de gerçekleştirilen ve yoksullu-

ğün kadın sağlığı üzerindeki etkisinin irdelendiği bir sistematik derlemede aile içi şiddeti tetiklediği anlaşılmıştır (Bursa & Hotun Şahin, 2020). Benzer de, Başar ve Demirci (2018)'nin çalışmasında da Türkiye'deki kadına yönelik şiddetle düşük sosyoekonomik statünün yakından ilişkili olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda, dar gelirli ailelerdeki kadınların şiddeti önleme çalışmaları kapsamında desteklenmesi ya da güçlendirilmesi bakımından öncelikli olmalıdırlar.

Bu çalışmada incelenen tez çalışmalarında; adölesan evliliklerde, istenmeyen evliliklerde, çocuk sayısı arttıkça ve evlilik/ilişki süresi arttıkça kadına yönelik şiddetin daha fazla deneyimlendiği belirlenmiştir. Benzer şekilde yapılan çalışmalarda adölesan evlilikler, istenmeyen evlilikler, çocukların varlığında hem kadına hem de çocuklara yönelik şiddetin arttığı bildirilmiştir (Özcan ve ark., 2016; Sen & Bolsoy, 2017). Bu bağlamda şiddeti önleme çalışmalarında öncelikli kadın ve çocukları korumak öncelikli olmalıdır.

Yapılan doküman analizinde ele alınan tezlerde basın ya da medyanın tiraj odaklı, ataerkil bir dil kullandığı ve şiddeti meşrulaştırdığı belirlenmiştir. İnam ve Şahin (2020)'nin sistematik derlemesinde benzer şekilde medya doküman analizlerinde, tiraj odaklı eril cinsiyetçi söylemler yoluyla gizlilik ilkesinin ihlal edildiği şekilde ifşa edildiği anlaşılmıştır. On bir yıl önce Türk basınının kadına yönelik şiddeti ele alış biçimini eleştiren Dursun (2010), basının kadın aleyhine, erkek egemen haber çözümlenmeleri ve haber sunumunun şiddeti özendirebileceğini vurgulamıştı (Dursun, 2010). Bu bulgular basının sansasyonel bir etki yapmak amacıyla kullandığı eril üslup kullandığını ve basının haber etiği anlayışının tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tezlerde kadınların şiddetle baş etme yöntemlerini çoğunlukla bilmediği, birçok kadının şiddet olgusunu gizlediği, mağdurların bir kısmının ayrılık deneyimlediği ve bir kısmının da kadın sığınma evlerine sığındıkları anlaşılmıştır. Türkiye'de bireylerin boşanma nedenlerinin incelendiği bir sistematik derlemede en dikkat çekici nedenlerinden birinin şiddet olduğu tespit edilmiştir (Kaplan ve ark., 2018). Şiddet mağduru kadınların şiddet sonrası deneyimlerinin incelendiği başka bir çalışmada ise kadınların büyük çoğunluğunun herhangi bir gelir kaynağı olmadığı, ailelerinin yanında barınmadığı ve kadın sığınma evlerine sığındıkları belirlenmiştir (Aşkın & Aşkın, 2017). Bu sonuçlara göre, şiddet sonrası kadınlar yakın çevrelerinden yeterli sosyal destek alamamış olabilirler. Bu durum mağdur kadınların şiddet sonrası ayrılma kararlarını etkileyebileceğini düşündürmektedir.

İrdelenen tez çalışmalarında kadınlar şiddetin tüm boyutlarıyla (özellikle fiziksel ve cinsel şiddet) ağır şekilde yüzleştiği belirlenmiştir. Benzer şekilde, Türkiye'deki Kadına Yönelik Şiddet ve ulusal kadın çalışmalarının ele alındığı bir çalışmada dramatik bir şekilde şiddetin her türünün arttığı anlaşılmıştır (Boyacıoğlu, 2016). Türkiye'de yapılan çalışmalarda şiddet mağduru kadınların fiziksel ve cinsel

şiddetle yaygın olarak görüldüğü tespit edilmiştir (Schuster & Krahe, 2017; Şen & Bolsoy, 2017). Türkiye'de yapılan aile içi şiddet araştırmasına göre, yaşamının herhangi bir döneminde kadınların %44'ü psikolojik/sözel/duygusal, %36'sı fiziksel, %30'u ekonomik ve %12'si cinsel şiddeti deneyimlemiştir (Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2015). Yayak (2020)'in çalışmasında Türkiye'deki resmi mercilerin verilerini incelemesi sonucunda şiddet vakalarının yıldan yıla arttığını vurgulamıştır (Yayak, 2020). Sonuçlardan Türkiye'deki şiddetin son on yıl içinde yaygınlaştığı anlaşılmıştır. Bu durum, tespit edilen şiddet türlerine ilişkin etkin ve girişimsel çalışmaların gerekliliğini gözler önüne sermektedir.

Şiddeti önleme ya da azaltmaya yönelik yapılan az sayıdaki tezde ise çoğunlukla bireylere farkındalık kazandırmak adına gerçekleştirilen tutmak adına eğitim girişimleri yapılmıştır. Bu çalışmalarda şiddet uygulayıcılarının ve mağdurların istedik düzeyde farkındalık kazandığı anlaşılmıştır. Farklı ülkelerde gerçekleştirilen girişimsel nitelikteki pek çok saha çalışmasında kadına yönelik şiddetin evrensel bir sorun olduğu vurgulanmıştır. Bu çalışmalarda şiddet mağdurları ve şiddet uygulayan bireylere farklı tekniklerle yapılan eğitim, psikoegitim, psikoteknik uygulamaların bireylere farkındalık ve psikolojik iyilik hali kazandırdığı saptanmıştır (Koziol-McLain ve ark., 2015; Gürkan & Kömürcü, 2017; Levis ve ark., 2018; Hameed ve ark., 2020). Bu sonuçlara göre farklı ülkelerin şiddetin azaltılması ve şiddetin etkileri üzerine yapılan umut verici çalışmalarının Türk popülasyonuna uyarlanarak ve diğer disiplinlerle işbirliği yaparak kadına yönelik şiddetin önlenileceği öngörülebilir.

Tezlerde şiddete maruz kalan kadınların ekonomik kayıplar, kalıcı fiziksel ya da psikolojik hasarlar aldıkları anlaşılmış olup, kurbanlardaki en belirgin semptomun travma sonrası stres bozuklukları, zararlı alışkanlıklar edinme, şiddeti kabullenme ve buna bağlı duygusal semptomlar (depresyon, intihar girişimleri, anksiyete bozuklukları vb.) gözlendiği tespit edilmiştir. Türkiye'de gerçekleştirilen pek çok tez ve çalışmada da mağdurlarının benzer semptomlar gösterdikleri anlaşılmıştır (Gökler Danışman ve ark., 2018; Özcan ve ark., 2016; Kavak ve ark., 2018). Bu bağlamda şiddet mağdurlarının şiddet sonrası fiziksel bulgularının yanında psikolojik bulgularının sağlık taraması kapsamında ele alınması bir gerekliliktir.

Son olarak çalışmamızın bulgularında herhangi bir şiddeti önleme çalışması kapsamına dâhil olamayan ve sosyal desteği bulunmayan kadınların karşılaştığı en kötü sonuç cinayete kurban gitmek olduğu görülmüştür. Karal ve Aydemir (2012)'in aktarımına göre, Türkiye'de 2000'li yıllarda T.C. Adalet bakanlığı tarafından yapılan bir çalışmada Türkiye'de öldürülen kadın oranının yaklaşık %1,400 arttığı tespit edilmişti (Karal & Aydemir, 2012). Bu rapordan sonra Tekkas Kerman ve Betrus (2020) makalesinde Türkiye'nin kadına yönelik şiddetle ilgili verileri sansürlediğini iddia etmiştir. Oysaki Türkiye'de gerçekleştirilen pek çok çalışmada, lisansüstü tezlerinde ve basında kadına yönelik şiddet ya da cinayetler yoğun olarak

ele alındığını görülmektedir (Türkiye Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2014; Yıldız & Sağlam, 2017; Akgül & Uğurlu, 2021). Öte yandan Türkiye, İstanbul Sözleşmesinin ilk imzacısı olup, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti son yıllarda kadın haklarını savunucu ve kadını kollayıcı pek çok çalışmaya imza atmıştır (T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2006; Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması; 2015; Kadın Destek Uygulaması, 2018; Yayak, 2020; Akgül & Uğurlu, 2021; KYŞMKP, 2021). Yayak (2020) makalesinde şiddete kurban giden Türk kadın vatandaşlarının resmi kayıtlardan elde edilen verilere göre ölmeden önce tehdit, sindirme gibi davranışlarla şiddeti gizlediklerini ifade etmiştir (Dünya Sağlık Örgütü, 2012; Yayak, 2020). Yayak (2020) ayrıca, makalesinde Türkiye'deki şiddet verilerinin farklı merkezlerde toplanması nedeniyle en son verilere ulaşmanın zorluğuna da değinmiştir (Yayak, 2020). Bu bulgular sonucunda Türkiye son yıllarda şiddeti önlemeye yönelik sorun çözücü bir tutum ve strateji geliştirdiğini düşünmekteyiz.

Araştırmanın sınırlılıkları: Bu doküman analizinde elde edilen bulgular ulusal tez merkezinden ulaşılan tezlerden elde edilmiştir. Araştırmanın sınırlılığı ele alınan iki yüz on sekiz adet lisansüstü tez ile sınırlıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Değerlendirilen tezlerin çoğunluğunun başlıklarının çoğunlukla kabul edilen ölçütler açısından yeterli, tez özetlerinin ise amaçları yazmak dışında yetersiz oldukları görülmüştür. Tez çalışmalarının geliştirilmeye gereksinim duyulduğu anlaşılmıştır. Kadına yönelik şiddet konusunda tamamlanan yüksek lisans tezi sayısına oranla doktora tezi sayısı oldukça azdır. Tez çalışmalarında kadına yönelik şiddetin genel eğilimleri irdelendiğinde tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de yaygın bir sorun olduğu anlaşılmıştır. Tez içerikleri incelendiğinde Türk kadınının şiddetin tüm boyutlarıyla yüzleştiği ve tüm ekonomik sınıftan oluşan kadınların hayatının bir bölümünde şiddeti deneyimlediği anlaşılmıştır. Öte yandan demografik özelliklerin (düşük eğitim ve ekonomik olanaklar) şiddeti tetiklediği anlaşılmıştır. Gerçekleştirilen tez çalışmalarının çoğunlukla girişimsel olmayan ve sistematik olarak gerçekleştirilmemiş çalışmalardan oluştuğu belirlenmiştir. Bu nedenle daha kapsamlı ve şiddet olgusuna çözüm odaklı tez çalışmalarının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, doktora düzeyinde kadına yönelik şiddet konusuna daha fazla yer verilmesi, farkındalık ve tutum değişikliği sağlayıcı girişimsel tez çalışmalarının yürütülmesi şiddet araştırmalarının daha nitelikli olmasını sağlayabilir. Bu sonuçlar kapsamında özellikle kadına yönelik şiddetin hukuk, eğitim, iletişim, sağlık ile istatistik alanlarında çalışma konularının genişletilmesi, farklı desenlerde tezlerin yürütülmesi ve alan öğretim elemanlarınca özellikle lisansüstü araştırmalarda desteklenmesi önerilmektedir. Bu çalışmanın kadın yönelik şiddet konusunda derinlemesine yapılacak ilerdeki çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Teşekkür ve Açıklamalar: Bu çalışma için bilimsel olarak öneri aldığımız akademisyenlere teşekkür ederiz. Bu araştırma nitel desende bir doküman analizi olup, etik kurul gerektirmeyen bir çalışmadır. Bu çalışma, Bolu'da düzenlenen Uluslararası Akademik Araştırmalar Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuş olup, ilgili kongrenin özet bildiri kitabında yayınlanmıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı:

Çalışmanın dizaynı/tasarımı; F.Ç.C, Analiz ve bulguları Yorumlama; F.Ç.C, E.T.Ç, Çalışmanın literatür tarama; F.Ç.C, E.T.Ç, Çalışmayı Yazan/Raporlayan; F.Ç.C, E.T.Ç, Çalışmanın son şeklinin onaylanması: F.Ç.C, E.T.Ç.

Çıkar Çatışma Beyanı:

Yazarlar bu çalışma için herhangi bir potansiyel çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

KAYNAKLAR

- Akgül, A., Uğurlu, Ö. (2021). Kadına Yönelik Şiddetin, Şiddeti Uygulayan ve Mekân Bağlamında İncelenmesi: Katedilmiş Kadınlar Örneği. *Planlama*, 31(1), 128-140. doi: 10.14744/planlama.2020.50490.
- Altheide, D. (1996). *Process of document analysis*. D. Altheide (Edt.) *Qualitative media analysis*. Thousand Oaks: Sage Pub.
- Aşkın, E., Aşkın, U. (2017). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Yoksulluk İlişkisi: Aile İçi Şiddet Mağduru Kadınlar Üzerine Bir Araştırma. *Kapadokya Akademik Bakış*, 1(2), 16-37.
- Aydoğdu, Ü. R., Karamustafaoğlu, O., Bülbül, M. Ş. (2017). Akademik araştırmalarda araştırma yöntemleri ile örneklem ilişkisi: Doğrulayıcı doküman analizi örneği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 556-565.
- Başar, F., Demirci, N., Çiçek, S. (2019). Yeşildere Sağlam, H. Attitudes Toward Violence Against Women and the Factors That Affect Them in Kütahya, Turkey. *Afr J Reprod Health*, 23(1), 16-26. doi: 10.29063/ajrh2019/v23i1.2.
- Başar, F., Demirci, N. (2018). Domestic violence against women in Turkey. *Pak J Med Sci*, 34(3), 660-665. doi: 10.12669/pjms.343.15139.
- Belen, Ö. (2019). Türkiye'de Aile İçi Şiddet Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. T.C. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı.
- Boyacıoğlu, İ. (2016). Dünden Bugüne Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet ve Ulusal Kadın Çalışmaları: Psikolojik Araştırmalara Davet. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19, 126-145.
- Bursa, A., Hotun Şahin, N. (2020). Yoksulluğun Kadın Sağlığına Etkisi: Lisansüstü Tezler Yönelik Bir Sistemik Derleme. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 2(2), 89-98.
- Bükecik, E., Özkan, B. (2018). Kadına Yönelik Şiddet: Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Sağlığına Etkisi. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 33-37.
- Cuschieri, S. (2019). The STROBE guidelines. *Saudi J Anaesth*, 13(1), 31-34. doi: 10.4103/sja.SJA_543_18.
- Çalkoğlu, E. O., Aras, A., Hamza, M., Aydın, A., Nacakgedigi, O., Koga, P. M. (2018). Sexism, attitudes, and behaviors towards violence against women in medical emergency services workers in Erzurum, Turkey. *Glob Health Action*, 11(1), 1524541. doi: 10.1080/16549716.2018.1524541.
- Çiçek, E., Öncel, S. (2018). Engelli Kadına Yönelik Şiddetin Diğer Boyutu: Cinsel Şiddet. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi*, 13, 126-146. doi: 10.17367/JACSD.2018.2.2.
- Çiçek, S., Cahit Yeşilbursa, C. (2019). Türkiye'deki Hemşirelerin ve Ebelerin Toplumsal Cinsiyet İle İlgili Yaptıkları Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19 (43), 149-176. doi: 10.21560/spcd.v19i46288.458193.
- Çiftçi, F. (2013). "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri", *Kırıkkale: Yüksek Lisans Tezi*.

- Daşdemir, İ. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Nobel Akademik Yayıncılık. ISBN 978-605-320-442-8. 37-63.
- Donovan, B. M., Spracklen, C. N., Schweizer, M. L., Ryckman, K. K., Saftlas, A. F. (2016). Intimate Partner Violence During Pregnancy And The Risk For Adverse Infant Outcomes: A systematic review and meta-analysis. *BJOG*, 123(8), 1289-1299. doi: 10.1111/1471-0528.13928.
- Dursun, Ç. (2010). "Kadına yönelik şiddet karşısında haber etiği," *Fe Dergi*, 2(1), 19-32.
- Elghossain, T., Bott, S., Akik, C., Obermeyer, C. M. (2019). Prevalence of intimate partner violence against women in the Arab world: a systematic review. *BMC Int Health Hum Rights*, 19(1), 29. doi: 10.1186/s12914-019-0215-5.
- Gökler Danışman, I., Tarhan Uçar, C., Okay, D. (2018). Eş şiddeti nedeniyle kadın konukeverlerinde kalmakta olan kadınlarda travma sonrası stres ve travma sonrası gelişimin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Derg*, 19(6), 537-544.
- Guvenc, G., Akyuz, A., Cesario, S. K. (2014). Intimate Partner Violence against Women in Turkey: A Synthesis of the Literature. *J Fam Viol*, 29, 333-341. doi.org/10.1007/s10896-014-9579-4.
- Gülmez, Ç. (2014). "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ahlaki Çözümleme ve Dindarlık", Samsun: Doktora Tezi.
- Gürkan, Ö. C., Kömürçü, N. (2017). The effect of a peer education program on combating violence against women: A randomized controlled study. *Nurse Educ Today*, 57, 47-53. doi: 10.1016/j.nedt.2017.07.003.
- Hameed, M., O'Doherty, L., Gilchrist, G., Tirado-Muñoz, J., Taft, A., Chondros, P., Feder, G., Tan, M., Hegarty, K. (2020). Psychological therapies for women who experience intimate partner violence. *Cochrane Database Syst Rev*, 7(7), CD013017. doi: 10.1002/14651858.CD013017.
- Hsieh, H. F., Shannon, S. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288.
- Inam, Ö., Şahin, N. H. (2020). Kadına Yönelik Şiddetin Türk Medyasındaki Temsil Şekli Sistematik Derleme Araştırması. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-15. doi: 10.35333/mukatcad.2020.212.
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı (KYŞMKP). (2020-2021). Erişim: <https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/935/koordinasyon-planı>. Erişim Tarihi: 12.03.2021.
- Kaplan, S., Abay, H., Bükeci, E., Şahin, S., Ariöz Düzgün, A., Bay Karabulut, A. (2018). Türkiye'de 2000-2018 Yılları Arasında Kadınlarda Boşanma Nedenlerine Yönelik Yapılmış Çalışmaların İncelenmesi: Sistematik Derleme. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 821-833. doi: 10.21733/ibad.463456
- Karal, D., Aydemir, E. (2012). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet. Ankara, Türkiye: Uluslararası Stratejik Araştırma Kuruluşu.
- Kavak, F., Aktürk, Ü., Özdemir, A., Gültekin, A. (2018). The relationship between domestic violence against women and suicide risk. *Arch Psychiatr Nurs*, 32(4), 574-579. doi: 10.1016/j.apnu.2018.03.016.
- Koziol-McLain, J., Vandal, A. C., Nada-Raja, S., Wilson, D., Glass, N. E., Eden, K. B., McLean, C., Dobbs, T., Case, J. (2015). A web-based intervention for abused women: The New Zealand Isafe randomised controlled trial protocol. *BMC Public Health*, 15, 56. doi: 10.1186/s12889-015-1395-0.
- Krahé, B. (2018). Violence Against Women. *Curr Opin Psychol*, 19, 6-10. doi: 10.1016/j.copsyc.2017.03.017.
- Lewis, C., Roberts, N. P., Bethell, A., Robertson, L., Bisson, J. I. (2018). Internet-based cognitive and behavioural therapies for post-traumatic stress disorder (PTSD) in adults. *Cochrane Database Syst Rev*. 12(12), CD011710. doi: 10.1002/14651858.CD011710.pub2.
- Meyer, S. R., Lasater, M. E., Garcia-Moreno, C. (2019). Violence against older women: a protocol for a systematic review of qualitative literature. *BMJ Open*, 9(5), e028809. doi: 10.1136/bmjopen-2018-028809.
- Moher, D., Hopewell, S., Schulz, K. F., Montori, V., Gøtzsche, P. C., Devereaux, P. J., Elbourne, D., Egger, M., Altman, D. G. (2012). CONSORT. CONSORT 2010 explanation and elaboration: updated guidelines for reporting parallel group randomised trials. *Int J Surg*, 10(1), 28-55. doi: 10.1016/j.ijsu.2011.10.001.
- Özbey, Ö. F., Şama, E. (2017). 2012-2016 Arasındaki Yıllarda Çevre Eğitimi Kapsamında Yayımlanan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 212-226.
- Özcan, N. K., Günaydin, S., Çitil, E. T. (2016). Domestic Violence Against Women In Turkey: A Systematic Review And Meta Analysis. *Arch Psychiatr Nurs*, 30(5), 620-629. doi: 10.1016/j.apnu.2016.04.013.
- Öztürk, Ö., Öztürk, Ö., Tapan, B. (2016). Kadına Yönelik Şiddetin Kadın ve Toplum Sağlığı Üzerine Etkileri. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 3(4), 139-144.
- Schuster, I., Krahé, B. (2017). The Prevalence of Sexual Aggression in Turkey: A Systematic Review. *Aggression and Violent Behavior*, 37, 102-114. doi: 10.1016/j.avb.2017.05.003.
- Semahegn, A., Mengistie, B. (2015). Domestic violence against women and associated factors in Ethiopia; systematic review. *Reprod Health*, 12, 78. doi: 10.1186/s12978-015-0072-1.

- Sen, S., Bolsoy, N. (2017). Violence Against Women: Prevalence and Risk Factors in Turkish Sample. *BMC Womens Health*, 17(1), 100. doi: 10.1186/s12905-017-0454-3.
- T. C. İç İşleri Bakanlığı. (2018). Kadın Destek Uygulaması (KADES). Erişim: <https://www.icisleri.gov.tr/kadin-destek-uygulamasi-kades>. Erişim tarihi: 30.2.2021.
- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele. Ulusal Eylem Planı. Ankara. 2016.
- T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2006). Töre ve Namus Cinayetleri ile Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan TBMM Araştırma Komisyonu Raporu.
- Tatlıoğlu, K., Küçükköse, İ. (2015). Türkiye'de kadına yönelik şiddet: Nedenleri, Koruma, Önleme Ve Müdahale Hizmetleri. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13, 194-204.
- Tekkas Kerman, K., Betrus, P. (2020). Violence Against Women in Turkey: A Social Ecological Framework of Determinants and Prevention Strategies. *Trauma Violence Abuse*, 21(3), 510-526. doi:10.1177/1524838018781104.
- Tong, A., Sainsbury, P., Craig, J. (2007). Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): a 32-item checklist for interviews and focus groups. *Int J Qual Health Care*, 19(6), 349-57. doi: 10.1093/intqhc/mzm042.
- Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. (2015). Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (ISBN: 978-605-4628-75-9). Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık. Erişim: www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSA-TRAnaRaporKitap26Mart.pdf, Erişim tarihi: 12.02.2021.
- World Health Organization, Pan American Health Organization., (2012). Understanding and addressing violence against women: Femicide. World Health Organization. Erişim adresi: <https://apps.who.int/iris/handle/10665/77421>. Erişim Tarihi: 13.03.2021.
- Vandenbroucke, J. P., von Elm, E., Altman, D. G., Gøtzsche, P. C., Mulrow, C. D., Pocock, S. J., Poole, C., Schlesselman, J. J., Egger, M. (2007). STROBE initiative. Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology (STROBE): explanation and elaboration. *Ann Intern Med*, 147(8), 163-94. doi: 10.7326/0003-4819-147-8-200710160-00010-wl.
- Yakovovich, A. R., Stöckl, H., Murray, J., Melendez-Torres, G. J., Steinert, J. I., Glavin, C. E. Y., Humphreys, D. K. (2018). Risk and Protective Factors for Intimate Partner Violence Against Women: Systematic Review and Meta-analyses of Prospective-Longitudinal Studies. *Am J Public Health*, 108(7), 1-11. doi: 10.2105/AJPH.2018.304428.
- Yayak, A. (2020). Kadına yönelik şiddetin Türkiye'deki yüzü: son 10 yılda basına yansıyan 10 şiddet olayı. *Turkish Studies-Social*, 15(5), 2739-2755. doi.org/10.47356/TurkishStudies.41895.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. Nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık. 2008.
- Yıldız Martı, H. Ö., (2014). Yönelik Şiddet Konusunda Son 10 Yılda Yapılmış Olan Tezlerin Tematik Açardan Değerlendirilmesi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Kadın Çalışmaları Anabilim Dalı.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ. (2018). Türkiye'de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması. Ankara. ISBN: 978-605-64847-5-9. Erişim adresi: www.dspace.ceid.org.tr, Erişim tarihi: 13.03.2021.